

МЕТОДИКА

за определяне на финансовите разходи за извършена дентална медицинска дейност и формиране цените на денталните медицински дейности

1.Общи положения.

1.1. Настоящата методика определя принципите, методите и алгоритмите за изчисляване на разходите за дентално обслужване на пациентите и формиране на цените на денталните дейности.

1.2. Нормативна основа на методиката са съответните текстове, залегнали в Закона за здравето, Закона за лечебните заведения и Кодекса за професионална етика на денталните медици.

1.3. При разработване на методиката са ползвани идентични материали, прилагани в здравно-осигурителните системи на някои страни в ЕС и други разработени и адаптирани за целта от юридически и икономическите консултанти.

1.4. Обект на методиката е формирането на цени за обслужване на пациентите от членовете на Българския зъболекарски съюз (БЗС).

1.5. Целта на методиката е да се алгоритмизира себестойността на денталното обслужване с конкретна задача - да се даде паричен израз на единица дентално обслужване като комплекс от дейности в лечебните заведения на членовете на БЗС.

1.6. Стойностите на денталното обслужване се определят чрез изчислителния метод, основан на използването на система от формули и показатели.

2. Разчетна технология.

2.1. Цената е от себестойностен тип и не включва печалба и инвестиционни средства.

2.2. За основа на изчисленията се приемат фактическите стойности на разходите към момента на тяхното приложение, изразени в дентални единици.

2.3. Денталните единици се реализират само при участието на дентален медик, който е основен лимитиращ фактор, формиращ фактическо работно време, и реализира обем на дентално обслужване при единица от резултативен тип.

2.4. При приетата единица по конкретния предмет на дейност, а именно нормо-време "дентална единица", груповият показател на нейния икономически параметър включва следните величини: разходи за труд, разходи за консумативни материали и медикаменти, разходи за зъботехнически услуги и общостопански разходи.

Използва се следната формула:

$$C = T + K + ЗР + ОС,$$

където:

C - цена на 1 единица дентално обслужване (ЕДО)

T - цена на труда за 1 ЕДО

K - цена на консумативните материали и медикаменти за 1 ЕДО

ЗР - цена на зъботехническите услуги за 1 ЕДО

ОС - цена на общите стопански разходи за 1 ЕДО

2.4.1. Определяне цената на труда.

2.4.1.1. Цената на труда за 1 ЕДО - **T** е съставна величина и се докомпозира на:

T' - цена на денталния труд за 1 ЕДО ;

T'' - цена на труда на заетите с пряко дентално обслужване кадри с медицинско образование;

T''' - цена на труда на кадрите, осигуряващи реализирането на денталното обслужване с немедицинско образование за 1 ЕДО.

Същото се изразява чрез формулата:

$$T = T' + T'' + T'''$$

При извършване на самостоятелна дейност от дентален медик без допълнителен персонал $T = T'$

Съгласно положенията, залегнали в т. 1 на Методиката, **T** е структуроопределящ фактор в посочената формула.

T''' е условно постоянна цена на труда, която се отнася в обратна пропорция към **T** при променливи характеристики на обема на обслужване, т.е. увеличава себестойността при намаляване на обема на денталната дейност. За различните обеми дейност това може да се представи със следната формула:

$$NT = /NT' + NT'' + P_{T'''}/,$$

където:

N - общ брой ЕДО

NT - общата цена на **T** за обем **N** единици ЕДО

NT' - общата цена на **T'** за обем **N** единици ЕДО

NT'' - общата цена на **T''** за обем **N** единици ЕДО

P_{T'''} - общата цена на **T'''** за обем **N** единици ЕДО

Когато се реализира **M** броя ЕДО, различен от **N**, $/M \neq N/$ се получава:

$$MT = /MT' + MT'' + P_{T'''}/,$$

където:

M - общ брой ЕДО

MT - общата цена на **T** за обем **M** единици ЕДО

MT' - общата цена на **T'** за обем **M** единици ЕДО

MT'' - общата цена на **T''** за обем **M** единици ЕДО

P_{T'''} - общата цена на **T'''** за обем **M** единици ЕДО

Става ясно, че цената на труда за една единица дентално обслужване съдържа и условно-постоянни елементи на себестойност, които когато

прогнозният обем е различен от реализираният, е необходимо да се проведе актуализиране на разходите за труд.

Същото важи и за T'' при определяне на непроменлива стойност на възнаграждението.

2.4.2. Определяне цената на общостопанските разходи

Цената на общостопанските разходи (вода, ток, парно, външни услуги, амортизационни отчисления за основните фондове и други непреки разходи) за 1 ЕДО е съставна величина и се композира от съответните разходи със стопански характер, осигуряващи специфичния предмет на дейност, в случая - денталното обслужване.

Това се изразява във формулата:

$$OC = OC' + OC'' + OC''' \dots + OC^D,$$

където:

OC - цена на общостопанските разходи за 1 ЕДО

OC' , OC'' , OC''' , ..., OC^D - цена на отделни участващи в OC разходи за 1 ЕДО (напр. електроенергия, вода, отопление, ремонти, поддръжка на инструменти и др.)

Стойностното определяне на цената на общостопанските разходи за 1 ЕДО се определя чрез съотношението на общия размер OC към обема единици дентално обслужване, взети за еднакъв период дентална дейност, т.е.

$$OC = OROC / H_{ЕДО},$$

където:

OC - цена на общостопанския разход за 1 ЕДО

$OROC$ - общият размер на OC за определен период

$H_{ЕДО}$ - обемът ЕДО за същия период.

Стойността на този показател също участва в определянето на общата цена на денталното обслужване. Когато се формира обемът на OC , целесъобразно е ползването на стойностите на OC за реализирания период, предхождащ изчислението, плюс коригираща прогноза на цените на стоките и услугите, съдържащи се в OC .

От особено значение е голямата степен на условно постоянство на общостопанските разходи във формирането на цената на денталната единица. Посочените разходи в големия си обем се формират и при значително намаление на денталното обслужване. Нещо повече, дори при пълна липса на дентална дейност, без ликвидиране на базата, поддържането на сградовия фонд, съоръженията и комуникациите, формират OC , близки до това при нормално функциониране.

Така се формират две величини с условно постоянен характер T''' и OC , които по принцип не намаляват пропорционално с намаляване на обема на денталното обслужване и са обратно пропорционални на себестойността на обслужването.

2.4.3. Определяне цената на консумативните материали и медикаменти.

Цената на консумативните материали и медикаменти е многокомпонентна и се състои от цените на всички специфични за денталната медицина материали и медикаменти, приведени като разход за единица дентално обслужване.

Изчисляват се чрез компютърен анализ.

3. Калкулиране на цените на денталните дейности.

Крайната цена на всяка дентална услуга се определя като сума от:

- цена на труда на денталния медик;
- цена на труда на медицинската сестра;
- цена на труда на обслужващия медицински и немедицински персонал;
- цена на държавно обществено осигурителни и здравни вноски върху труда (и др.);
- цена на консумативни разходи за медикаменти и материали;
- цена на зъботехнически услуги;
- цена на стопански разходи ;
- цена на амортизационни отчисления;
- цена на други непреки разходи

Формула:

$$C = C_1 + C_2 + C_3 + C_4 + C_5 + C_6 + C_7 + C_8 + C_9 ,$$

където:

- C_1 - цена на труда на денталния медик;
- C_2 - цена на труда на медицинската сестра;
- C_3 - цена обслужващия труд;
- C_4 - цена на държавно обществено осигурителни и здравни вноски върху труда (и др.);
- C_5 - цена на консумативни разходи за медикаменти и материали;
- C_6 - цена на зъботехнически услуги;
- C_7 - цена на стопански разходи;
- C_8 - цена на амортизационни отчисления;
- C_9 - цена на други непреки разходи

3.1. Цена на труда на денталния медик.

Цената на труда на денталния медик се изчислява нормативно правилно въз основа на:

- коефициента на тежест на съответната дейност;
- коефициента на квалификация на денталния медик;
- стойностния индекс

Формула:

$$C_1 = K_d * K_1 * I ,$$

където:

C_1 - цена на труда на денталния медик;

K_d - коефициент на тежест на съответната дейност;

K_1 - коефициент на квалификация на денталния медик;

I - стойностен индекс

Коефициентът на тежест за всяка дентална дейност е определен в Приложение 1 на Кодекса за професионална етика.

Коефициентът на квалификация на денталния медик се определя в зависимост от стажа и квалификацията му и е в диапазона от 1 до 3,9.

Стойностният индекс се приема на Конгрес на БЗС.

3.2. Цена на труда на медицинската сестра.

Цената на труда на медицинската сестра може да се изчислява, когато не е фиксирана стойност, въз основа на:

- коефициента на тежест на съответната дейност;
- коефициента на квалификация на медицинската сестра;
- стойностния индекс

Формула:

$$C_2 = K_d * K_2 * I ,$$

където:

C_2 - цена на труда на медицинската сестра;

K_d - коефициент на тежест на съответната дейност;

K_2 - коефициент на квалификация на медицинската сестра;

I - стойностен индекс

Коефициент на квалификация на медицинската сестра се определя на медицински консилиум в "Юниордент".

3.3. Цена на труда на обслужващия немедицински персонал.

Цената на труда на обслужващия немедицински персонал, когато не е фиксирана стойност, се изчислява въз основа на:

- броя на обслужващия персонал;
- работните минути за година на един служител;
- средната работна заплата на обслужващия персонал
- общо работните минути на всички дентални медици за една година;
- коефициентът на тежест на съответната дентална дейност;
- стойностният индекс.

Формула:

$$C_3 = K_d * K_3 ,$$

където:

C_3 - цена обслужващия труд;

K_d - коефициент на тежест на съответната дейност;

K_3 - коефициент на обслужващия труд;

Коефициентът на обслужващия труд се изчислява на база разходите за обслужващ труд необходими за една "единица", т.е. за дентална дейност за една минута и съотношението среден коефициент на тежест за една минута.

3.4. Цена на задължителни вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване - вноски за държавно обществено осигуряване, ДЗПО в универсиален пенсионен фонд и здравни вноски върху труда (и други).

Цената на държавно обществено осигурителни и здравни вноски върху труда се изчислява на база на:

- цените на труда на денталните медици, медицинските сестри и обслужващия персонал;
- процентът за вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване

Формула:

$$C_4 = (C_1 + C_2 + C_3) * K_4,$$

където:

C_4 - цена на държавно обществено осигурителни и здравни вноски върху труда;

C_1 - цена на труда на денталния медик;

C_2 - цена на труда на медицинската сестра;

C_3 - цена обслужващия труд;

K_4 - процентът за задължителни вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване.

K_4 се получава като се сумират процентите за вноски за фондовете за държавно обществено осигуряване, ДЗПО в универсиален пенсионен фонд и здравно осигуряване.

Същото важи и за изчисляване на други задължителни тежести върху труда.

3.5. Цена на консумативни разходи за медикаменти и материали.

Цената на консумативите се определя чрез използване на нормите, залегнали в Кодекса за професионална етика на денталните медици въз основа на разходните норми, дадени в Приложение 2 на Кодекса за професионална етика на денталните медици.

Същностната характеристика на цените на консумативните разходи включва нейната пряка зависимост от ценовата динамика на пазара.

3.6. Цена на зъботехнически услуги - добавя се цената по ценоразписа на зъботехническата лаборатория, с която е сключен договор.

3.7. Цена на стопански разходи - вода, ток, парно, телефони консумативи за обслужващите дейности, външни услуги и др.

Цената на стопанските разходи се изчислява въз основа на:

- стопанските разходи за един месец за лечебното заведение;

- общо отработените минути на денталния(те) медик(ци) за един месец;
- коефициентът на тежест на съответната дентална дейност

Формула:

$$C_7 = K_d * K_7 ,$$

където:

C_7 - цена на общостопански разходи;

K_d - коефициент на тежест на съответната дейност, когато е различен от единица;

K_7 - коефициент на общостопански разходи;

Коефициентът на общостопански разходи се изчислява на база разходите за вода, ток, отопление, телефони, наеми, канцеларски и хигиенни консумативи и др., необходими за една "дентална единица", т.е. за дентална дейност за една минута и съотношението среден коефициент на тежест / минута.

3.8. Цена на амортизационни отчисления;

Цената на амортизационни отчисления се изчислява въз основа на:

- амортизационните отчисления върху основните средства за една година за лечебното заведение;
- общо отработените минути на всички дентални медици за една година;
- коефициентът на тежест на съответната дентална дейност (когато е различен от единица)

Формула:

$$C_8 = K_d * K_7 ,$$

където:

C_8 - цена на общостопански разходи;

K_d - коефициент на тежест на съответната дейност;

K_8 - коефициент на амортизационните отчисления;

Коефициентът на амортизационните отчисления се изчислява на база разходите за амортизационни отчисления, необходими за една "дентална единица", т.е. за дентална дейност за една минута и съотношението среден коефициент на тежест / минута.

3.9. Цена на други непреки разходи.

Тук влизат разходите за квалификация, продължаващо обучение, командировки и други. Цената C_9 се изчислява аналогично на цената на общостопанските разходи.

Към C_9 могат да се начисляват и инвестиционни средства в реализиран или планов вариант.

Настоящата "Методика за определяне на финансовите разходи за извършена дентална медицинска дейност и формиране цените на денталните медицински дейности" е обсъдена и приета на заседание на Управителния съвет на Българския зъболекарски съюз на 25.09.2007г. Същата бе приета и от Управителния съвет на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) под името "Съвместна (на БЗС и НЗОК) методика за определяне на финансовите разходи за извършена дентална медицинска дейност и формиране цените на денталните медицински дейности".

Д-р Николай Шарков
Председател
Управителен съвет БЗС

Д-р Светослав Гачев
Заместник председател
Управителен съвет БЗС
Председател
Комисия по нормативните
актове